

Висновок. Основним показником ефективності програми є підготовка дітей з особливими потребами до життя в нормальному соціальному середовищі, формування пізнавального інтересу дітей з особливими потребами до декоративно-прикладного мистецтва, нових інформаційних технологій, творчої активності, самостійності, розуміння ролі мистецтва в житті суспільства, у його духовному розвитку. Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що матеріали дослідження можна використовувати в роботі реабілітаційного центру.

Література

1. Каган Л. Реабілітація – шлях до інтеграції у суспільне життя / Л. Каган // Соціальний захист. – 2004. – №12. – С. 12 – 16.
2. Про становище інвалідів в Україні та основи державної політики щодо вирішення проблем громадян з особливими потребами: Державна доповідь. – К.: ДЦССМ, 2002. – 217 с.
3. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю з функціональними обмеженнями. Навч.-метод. посібник для соціальних працівників і соціальних педагогів / За ред. А. Й. Капської. – К.: ДЦССМ, 2003. – 168 с.
4. Шведов А. Відкрита модель соціальної реабілітації / А. Шведов // Повір у себе. – 2002. – №45. – С. 21 – 24.

References

1. Kahan L. Rehabilitation is a way to integrate into a social life / L. Kahan// The social protection. – 2004. – № 12. – s. 12-16.
2. On the situation of people with disabilities in Ukraine and the state policy framework for solving the problems of citizens with special needs: State report. – K.: DCSSM, 2002. – 217 s.
3. Social pedagogical work with children and young people with functional limitations. A tutorial manual or social workers and social educators / by editing A. I. Kapska.-K.: DCSSM, 2003. – 168 s.
4. Shvedov A. Open model of social rehabilitation / A. Shvedov // Believe in yourself. – 2002. – №45. – s. 21 – 24.

Москаленко Н. В.

д.фіз.вих., професор, проректор з наукової діяльності

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, м. Дніпро

Полякова А. В.

к.фіз.вих., ст. викладач, кафедри спортивних ігор

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, м. Дніпро

Сидорчук Т. В.

к.фіз.вих., доцент кафедри ТМФВ

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту, м. Дніпро

РУХОВА АКТИВНІСТЬ ДІТЕЙ, ЯКІ ВІДВІДУЮТЬ ЗАКЛАДИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ РІЗНОГО ТИПУ

Вступ і мета дослідження . Основою системи фізичного виховання в дошкільних навчальних закладах залишається руховий режим як сукупність різних засобів та організаційних форм роботи з дітьми, що раціонально поєднуються і послідовно використовуються залежно від віку дітей, місця в режимі дня, сезону тощо. Питання оптимізації рухового режиму дітей 3-4 річного віку, які відвідують заклади дошкільної освіти різного типу не було предметом спеціальних досліджень, що і визначає актуальність даної теми.

Мета – визначити рівень рухової активності дітей, які відвідують заклади дошкільної освіти різного типу для покращення якості навчально-виховного процесу з фізичного виховання.

Результати. З метою вивчення особливостей організації навчально-виховного процесу було проаналізовано режим дня дітей, які відвідують дошкільні заклади різного типу. Було з'ясовано, що організація режиму дня у дошкільних закладах різного типу безпосередньо впливає на показники рухової активності дітей 3-4 років. Статистичні значення показників рухової активності (обсяг – 12,0-13,0 тис. локомоцій; тривалість 4 год. 14-18 хв.; інтенсивність 41-45 рухів за 1 хв.) у дітей, які відвідують дошкільні заклади санаторного і компенсуючого типу були нижчими, ніж у дітей, які не мають суттєвих відхилень у стані здоров'я і відвідують дошкільні навчальні заклади загального розвитку і комбінованого типу (16,0-17,0 тис. локомоцій; 4 год. 14-18 хв.; 48-52 рухів за 1 хв., відповідно). Отримані результати щодо індивідуальних і групових відмінностей параметрів рухової активності дітей стали основою розробки диференційованого підходу в процесі реалізації організованих форм фізичного виховання і самостійної рухової діяльності.

Висновки. Аналіз результатів щодо характеру і змісту рухової діяльності вихованців цих дошкільних закладів дозволяють переважну кількість дітей зарахувати до першої групи рухової поведінки (нормальна рухова активність), а дитячий контингент дошкільних закладів санаторного і компенсуючого типів – до другої групи (низька рухова активність).

Ключові слова: рухова активність, діти, дошкільного віку, заклади дошкільної освіти.

Москаленко Н.В., Полякова А.В., Сидорчук Т.В. Двигательная активность детей, которые посещают заведения дошкольного образования разного типа. Вступление и цель исследования. Основой системы физического воспитания в дошкольных учебных заведениях остается двигательный режим как совокупность разных средств и организационных форм работы с детьми, которые рационально совмещаются и последовательно используются в зависимости от возраста детей, в режиме дня, сезона. Вопрос оптимизации двигательного режима детей 3-4 лет,

которые посещают заведения дошкольного образования разного типа не было предметом специальных исследований, что и определяет актуальность данной темы.

Цель – определить уровень двигательной активности детей, которые посещают заведения дошкольного образования разного типа для улучшения качества учебно-воспитательного процессу по физическому воспитанию.

Результаты. С целью изучения особенностей организации учебно-воспитательного процесса был проанализирован режим дня детей, которые посещают дошкольные заведения разного типа. Было выяснено, что организация режима дня в дошкольных заведениях разного типа непосредственно влияет на показатели двигательной активности детей 3-4 лет. Статистические значения показателей двигательной активности (объем - 12,0-13,0 тыс. Локомоций, продолжительность 4 часа. 14-18 мин.; интенсивность 41-45 движений в 1 мин.). У детей, посещающих дошкольные учреждения санаторного и компенсирующего типа были ниже, чем у детей, не имеющих существенных отклонений в состоянии здоровья и посещают дошкольные учебные заведения общего развития и комбинированного типа (16,0-17,0 тыс. локомоций, 4 ч. 14-18 мин.; 48- 52 движений в 1 мин., соответственно). Полученные результаты относительно индивидуальных и групповых отличий параметров двигательной активности детей стали основой разработки дифференцированного подхода в процессе реализации организованных форм физического воспитания и самостоятельной двигательной деятельности.

Выводы. Анализ результатов относительно характера и содержания двигательной деятельности воспитанников этих дошкольных заведений позволяют подавляющее количество детей зачислить к первой группе двигательного поведения (нормальная двигательная активность), а детский контингент дошкольных заведений санаторного и компенсирующего типов – ко второй группе (низкая двигательная активность).

Moskalenko Natalia, Polyakova Antonina, Sydorukhuk Tatiana. Motor activity of children who attend preschool educational establishments of different types. Introduction and purpose of the study. The basis of the system of physical education in preschool educational establishments remains the motion state as a combination of various means and organizational forms of work with children, which are rationally combined and consistently used depending on the age of children, place in the daily routine, season, etc. The question of optimizing the motion state for 3-4 year old children who attend preschool educational establishments of different types has not been the subject of special studies that determines the relevance of this topic.

The goal is to determine the level of motor activity of children attending various types of preschool educational establishments for improving the quality of the educational process of physical education.

Results. In order to study the peculiarities of the organization of the educational process, the daily routine of children attending preschool educational establishments of different types was analyzed. It was found that the organization of the daily routine in preschool educational establishments of different types directly affects the indicators of motor activity of 3-4 year old children. Statistical values of motor activity indices (volume - 12,0-13,0 thousand locomotions, duration 4 hours 14-18 minutes, intensity 41-45 movements per 1 minute) in children attending pre-school facilities of sanatorium and compensatory type were lower than in children who did not have significant health deviations and attend preschool educational establishments of general development and combined type (16.0-17.0 thousand locomotives, 4 hours 14-18 minutes, 48- 52 movements in 1 minute, accordingly). The obtained results concerning individual and group differences of parameters of motor activity of children became the basis of development of differentiated approach in the process of implementation of organized forms of physical education and independent motor activity.

Conclusions. The analysis of the results regarding the nature and content of motor activity of pupils of these preschool establishments allows the predominant number of children to be included in the first group of motor behavior (normal motor activity), and the children's contingent of preschool institutions of sanatorium and compensatory types - to the second group (low motor activity).

Key words: motor activity, children, preschool age, preschool educational establishments.

Постановка проблеми. Фізичне виховання є найбільш дієвим фактором зміцнення здоров'я і підвищення рівня фізичного стану дітей. Між тим, чинна в Україні система фізичного виховання, однією з ланок якої є система дошкільного фізичного виховання, перебуває у кризовому стані і не завжди може вирішити свою основну мету – зміцнення здоров'я дітей.

Багато дослідників підкреслюють наявність взаємозв'язку між руховою діяльністю і фізичним станом дитини [6, 7, 13, 18, 19], що визначає доцільність застосування такої системи навчання, яка передбачає максимальний оздоровчий, освітній і виховний ефект. Тому необхідність пошуку найбільш раціональних форм підвищення рухового режиму в умовах закладів дошкільної освіти різного типу є актуальною проблемою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основою системи фізичного виховання в дошкільних навчальних закладах залишається руховий режим як сукупність різних засобів та організаційних форм роботи з дітьми, що раціонально поєднуються і послідовно використовуються залежно від віку дітей, місця в режимі дня, сезону тощо. Про це свідчать дослідження Е.С.Вільчковського [2], М.О.Рунової [16], О.Г.Ляхно [11], Н.С.Пангелової [14].

Поняття «рухова активність» включає в себе суму рухів, яку виконує людина в процесі своєї життєдіяльності. У дитячому віці рухову активність (РА) можна умовно поділити на 3 складові частини: активність в процесі фізичного виховання; фізична активність, яка здійснюється під час навчання, суспільно корисної і трудової діяльності; спонтанна рухова активність у вільний час. Ці складові тісно пов'язані між собою [10, 16]. Також компонентами рухової активності є обсяг, тривалість та інтенсивність.

До характеристики рухової активності можна віднести такі параметри, як «рівень рухової активності» і «руховий

тип».

М.О.Рунова [16] пропонує виділяти три рівня РА:

– Високий рівень (діти з високою інтенсивністю РА, незалежно від її обсягу та тривалості). Для них характерним є висока рухливість, високий рівень розвитку основних видів рухів, достатньо багатий руховий досвід, який дозволяє вдосконалювати власну самостійну діяльність. Деякі діти цієї групи відрізняються підвищеною психомоторною збудливістю, гіперактивністю.

– Діти із середнім рівнем РА. Вони мають високий рівень фізичної підготовленості. Їм властива зрівноважена поведінка, переважно у них гарний настрій, позитивні емоції, присутнє вміння зосереджуватись і бути уважними під час виконання рухових завдань, однак їм не завжди вдається правильно та якісно виконувати завдання. Іноді у таких дітей зустрічаються недоліки у техніці рухів. Реакція серцево-судинної системи на фізичні навантаження відбувається за сприятливим типом.

– Низький рівень РА – малорухливі діти. У них спостерігається відставання показників розвитку основних видів рухів і фізичних здібностей від вікових нормативів, загальна пасивність, сором'язливість, образливість. Спостерігається відсутність будь-яких закономірних змін у реакції серцево-судинної системи на фізичне навантаження.

Е.С.Вільчковський [2] дещо по-іншому поділяє дошкільників на групи за їх руховою поведінкою.

До першої групи він відносить дошкільників із середньою (нормальною) руховою активністю, яка забезпечує своєчасний розвиток дитини в цілому. Таких дітей характеризує, як правило, нормальна маса тіла, вони рідко хворіють, менше втомлюються під час малорухомих занять і при виконанні різноманітних фізичних вправ, рухливих ігор.

До другої групи відносять дітей з низькою руховою активністю. Значна частина з них має зайву масу тіла. Надлишкова маса знижує працездатність організму, негативно впливає на розвиток моторики, формування правильної постави та ін.

До третьої групи належать діти з великою руховою активністю. Вчений [68] вважає, що занадто великий обсяг рухів створює надмірне фізичне навантаження на організм дитини, призводить до її перевантаження. Це, у свою чергу, може бути однією із причин захворювання дітей даної групи. Питання взаємозв'язку рівня рухової активності дошкільників із захворюваністю є дискусійним.

В останні роки були проведені дослідження, присвячені питанням підвищення ефективності фізичного виховання закладах дошкільної освіти. Організаційно-педагогічне та методологічне підґрунтя удосконалення системи фізичного виховання дошкільнят наведено у дослідженнях Н.Ф. Денисенко[5], Е.С.Вільчковського [4], Т.Ю. Круцевич [18], Н.Є. Пангелової [14].

Окремі аспекти вирішення проблеми оптимізації рухового режиму дошкільнят розглядалися у дослідженнях: Л.В. Козіброди [8], яке було присвячене організаційно-методичним аспектам фізичного виховання дітей 5-6 років з відхиленнями у стані здоров'я; І.О. Когут [7], яка обґрунтувала умови оптимізації рухового режиму і фізичного стану дітей 6-7 років, які навчаються у школах різного типу; в дисертаційній роботі О.Г. Лахно [11] представлені інноваційні технології розвитку психомоторних здібностей дітей 2-го – 5-го років життя; Н.С. Маляр [12] обґрунтувала організаційно-методичні основи превентивного фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку; В.М. Пасічник [15] пропонує оптимізувати процес фізичного виховання 5-річних дітей за допомогою інтегрально-розвивальних м'ячів; А.Ю.Старченко [17] розробила технологію фізкультурної освіти старших дошкільнят на основі застосування засобів дитячого фітнесу.

Водночас, питання оптимізації рухового режиму дітей 3-4-річного віку, які відвідують заклади дошкільної освіти різного типу не було предметом спеціальних досліджень, що і визначає актуальність теми дисертаційної роботи.

Зв'язок програми з науковими планами, темами. Дане дослідження виконане згідно зі Зведеним планом науково-дослідної роботи у сфері фізичної культури і спорту на 2011-2015 рр. Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України у межах теми 3.6 «Науково-теоретичні основи інноваційних технологій у фізичному вихованні різних груп населення» (номер державної реєстрації 0111U001169).

Мета – визначити рівень рухової активності дітей, які відвідують дошкільні заклади різного типу для покращення якості навчально-виховного процесу з фізичного виховання.

Методи дослідження: аналіз науково-методичної літератури, метод крокометрії, методи математичної статистики.

Метод крокометрії полягає у тому, що крокомір вкладається у мішечок, який закріплюється на паску на талії дитини. Прилад фіксує лише кількість рухів (ходьба, біг, підстрибування). Довжина кроків і швидкість пересування крокоміром не фіксується. Тому крокомір має лише приблизну оцінку рухової активності дитини.

При застосуванні методу крокометрії сумарно враховувалась кількість основних локомоцій під час організованої та довільної рухової діяльності дитини протягом перебування її у дошкільному закладі. Одержані показники зіставлялись з даними, наведеними у дослідженнях Е.С.Вільчковського [2, 3, 4].

Якщо ці дані перевищували середні показники кількості локомоцій дітей 3-4 років (хлопчики – 15,8-18,4 тис. кроків; дівчатка – 16,2-18,2 тис. кроків), це свідчило про достатню рухову активність дитини, а якщо були нижчими – про недостатню її рухливість.

Дослідження проводились у ДНЗ різного типу м. Дніпропетровська (ДНЗ №282 комбінованого типу, ДНЗ №192 санаторного типу, ДНЗ №28 компенсуючого типу, ДНЗ №244 та №404 загального розвитку). Досліджуваним контингентом були діти 3-ох і 4-річного віку.

Виклад основного матеріалу. З метою вивчення особливостей організації навчально-виховного процесу був проаналізований режим дня дітей, які відвідують дошкільні заклади різного типу. Це дозволило з'ясувати рівень рухової активності дитини у період її перебування у дошкільному закладі та визначити до якої групи (за ознакою рухової поведінки)

можна її віднести (табл. 1, 2).

Таблиця 1

Статистичні значення показників рухової активності дітей 3 років, які відвідують дошкільні заклади різного типу, (n=103)

Показники	Статистичні характеристики	Значення статистичних показників									
		Дівчатка (n=54)					Хлопчики (n=49)				
		№ і тип ДНЗ					№ і тип ДНЗ				
		№244 ЗР n=11	№192СТ n=12	№282КБТ n=10	№28 КСТ n=10	№4043Р n=11	№244 ЗР n=10	№192СТ n=10	№282КБТ n=10	№28 КСТ n=10	№4043Р n=9
Обсяг, кількість локомоцій (у тис.)	\bar{x}	15,8	12,3	16,1	12,1	16,9	16,1	12,2	16,3	11,9	16,8
	min	12,5	10,5	14,7	10,3	13,7	12,7	10,3	14,8	10,1	13,6
	max	16,9	13,4	18,1	13,5	17,8	17,1	13,3	17,9	13,0	18,0
	S	1,38	1,02	1,04	0,98	2,42	1,54	0,97	0,97	1,02	1,32
Тривалість, годин . хв.	\bar{x}	4.11	3.27	4.15	3.33	4.18	4.10	3.28	4.16	3.35	4.14
	min	3.46	2.58	4.01	3.11	3.57	3.53	3.01	4.01	2.59	4.00
	max	4.21	3.47	4.20	3.43	4.31	4.12	3.35	4.22	3.41	4.19
	S	0,26	0,28	0,12	0,14	0,21	0,11	0,17	0,14	0,24	0,16
Інтенсивність, кількість рухів за хв.	\bar{x}	52	41	44	40	48	51	42	45	41	50
	min	38	32	35	31	39	41	35	39	34	42
	max	56	46	50	44	50	57	45	53	46	53
	S	5,81	4,41	5,26	3,98	6,51	5,19	3,51	4,41	3,89	3,85

Примітка: ЗР – загального розвитку, СТ – санаторного типу, КБТ – комбінованого типу, КСТ – компенсуючого типу

Таблиця 2

Статистичні значення показників рухової активності дітей 4 років, які відвідують дошкільні заклади різного типу, (n=82)

Показники	Статистичні характеристики	Значення статистичних показників									
		Дівчатка (n=41)					Хлопчики (n=41)				
		№ і тип ДНЗ					№ і тип ДНЗ				
		№244 ЗР n=8	№192СТ n=9	№282КБТ n=8	№28 КСТ n=8	№4043Р n=8	№244 ЗР n=8	№192СТ n=8	№282КБТ n=8	№28 КСТ n=9	№4043Р n=8
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Обсяг, кількість локомоцій (у тис.)	\bar{x}	16,2	13,1	16,5	13,0	17,1	16,6	12,9	16,5	12,2	17,0
	min	12,6	11,2	15,0	10,7	14,1	13,0	10,7	15,0	10,9	13,8
	max	17,0	13,9	18,1	14,1	18,1	17,5	14,2	17,8	13,2	17,9
	S	1,11	1,02	1,04	1,12	2,01	1,54	1,12	0,98	1,02	1,51
Тривалість, годин . хв.	\bar{x}	4.12	3.42	4.18	3.40	4.27	4.17	3.40	4.22	3.37	4.26
	min	3.44	3.01	4.02	3.12	4.03	3.59	3.17	4.04	3.01	4.07
	max	4.22	3.59	4.22	3.53	4.32	4.21	3.56	4.32	3.52	4.41
	S	0,27	0,28	0,15	0,14	0,21	0,11	0,17	0,14	0,27	0,16
Інтенсивність, кількість рухів за хв.	\bar{x}	54	45	52	44	53	53	44	56	47	59
	min	41	37	41	35	41	43	37	43	37	47
	max	58	48	55	47	55	58	48	59	52	62
	S	5,61	4,21	5,13	4,11	5,21	4,91	3,12	4,17	3,91	3,81

Примітка: ЗР – загального розвитку, СТ – санаторного типу, КБТ – комбінованого типу, КСТ – компенсуючого типу.

Було з'ясовано, що організація режиму дня у дошкільних закладах різного типу безпосередньо впливає на показники рухової активності дітей 3-4 років.

Так, застосування методу крокометрії дозволило встановити, що у дошкільних навчальних закладах №244 і 404, які є закладами загального розвитку, обсяг рухової активності у молодших дошкільників у середньому складає у дівчаток 16,0-17,0 тис. локомоцій, а у хлопчиків – 16,5-16,8 тис. локомоцій за час перебування у дитячому садку, що дозволяє переважну кількість дітей віднести до першої групи рухової поведінки. Е.С.Вільковський [3] зауважує, що до цієї групи відносяться діти із середньою (нормальною) руховою активністю, яка забезпечує своєчасний розвиток дитини в цілому. До цієї ж групи увійшли вихованці ДНЗ №282 (дівчатка – \bar{x} =16,3 тис. кроків, хлопчики – \bar{x} =16,4 тис. кроків). Цей дошкільний заклад є комбінованого типу і входить до мережі закладів «Школа сприяння здоров'я».

Обсяг рухової активності вихованців ДНЗ №28 (заклад компенсуючого типу) і ДНЗ №192 (санаторного типу) виявився меншим: \bar{x} = у дівчаток – 12,2-13,0 тис. локомоцій, а у хлопчиків \bar{x} =12,0-12,6 тис. локомоцій за денний період перебування у садку. Таких дітей відносять до другої групи (низька рухова активність).

В процесі аналізу результатів експерименту встановлено, що між суміжними віковими групами (3 і 4 роки) дітей які відвідують заклади одного типу суттєві різниці між параметрами рухової активності (обсяг, тривалість, інтенсивність) відсутні. Статистично достовірні відмінності присутні не тільки у середніх значеннях обсягу, але й тривалості та інтенсивності у дітей, які відвідують садки загального типу і вихованців дошкільних закладів компенсуючого і санаторного типів (табл. 3.13, 3.14).

Так, тривалість рухової активності у дітей ДНЗ загального розвитку складала у середньому у дівчаток 4 год. 14 хв., а у хлопчиків – 4 год. 18 хв., що свідчить про оптимальну тривалість рухової діяльності дітей. Що стосується показників тривалості рухової активності дітей з ослабленим здоров'ям (ДНЗ №28 і 192), то середні значення тут є нижчими (\bar{x} у дівчаток = 3 год. 40 хв., а у хлопчиків – 3 год. 35 хв.).

Показники інтенсивності рухової діяльності у вихованців ДНЗ загального розвитку також відповідали віковим нормам. У 3-річних дітей вони були у межах 48-52 рухів за хвилину у дівчаток, а у хлопчиків – 50-51. У 4-річних дітей кількість рухів за хвилину зростає: у дівчаток до 52-54, а у хлопчиків – 53-59. Отже, цей показник свідчить про наявність статевовікової різниці в інтенсивності рухової діяльності.

У вихованців ДНЗ санаторного і компенсуючого типів інтенсивність рухової діяльності була меншою (\bar{x} =41-45 рухів за хвилину). Нами не були зафіксовані суттєві статеві-вікові відмінності у цьому показнику рухової активності.

Одним із провідних показників у визначенні раціональних режимів рухової активності були індивідуальні відмінності її параметрів (обсяг, тривалість, інтенсивність) дітей 3-4 років. Фактичний розкид індивідуальних показників обсягу рухової активності складав: у дітей 3 років від 10,3 тис. до 18,1 тис. локомоцій за період перебування у дошкільному закладі; у дітей 4 років від 10,7 тис. до 18,1 тис. кроків. Різниця між максимальними та мінімальними показниками тривалості рухової активності досягала у дітей 3 років 41 і 51, а у дітей 4 років – 49 і 41 хвилин (у дівчаток і хлопчиків відповідно). Різниця між максимальним і мінімальним значенням інтенсивності рухової активності у дітей 3 і 4 років складала відповідно 18 і 14; 17 і 15 рухів за хвилину. Причому суттєві індивідуальні відмінності були присутні у всіх групах досліджуваних дітей. На нашу думку, різниця параметрів рухової активності обумовлена багатьма факторами: індивідуально-типологічними особливостями нервової системи дитини, його сформованості її рухових вмінь й навичок, ступенем самостійності, стійкістю інтересів до рухової діяльності, педагогічним впливом та ін.

Аналізуючи особливості організації навчально-виховного процесу у ДНЗ різного типу, було з'ясовано, що рухова діяльність дітей першої і другої молодшої групи ДНЗ санаторного та компенсуючого типів у всі сезони року була недостатня насичена різноманітними рухами – 53% часу. Значний час діяльності дітей (47%) відводиться на слухання тривалих пояснень змісту і правил гри, дисциплінарних зауважень і т. ін., коли діти знаходились у статичних позах (сидячи на лаві або стоячи). Моторна щільність фізкультурних занять не перевищувала 50%. Також було з'ясовано, що більша частина часу самостійної рухової діяльності припадала на рухи та ігри малої інтенсивності (67,2%), і лише 32,8% часу займали активні рухи. Сюжети творчих ігор були одноманітними і мало насиченими інтенсивними рухами.

Отже, отримані результати щодо характеру і змісту діяльності вихованців ДНЗ санаторного і компенсуючого типів дозволяють вважати рівень їх рухової активності недостатнім. Виявлений низький рівень рухової активності, на нашу думку, обумовлений тим, що більшість вихователів помилково вважають, що підвищення рівня рухової активності дітей, які мають певні захворювання, негативно вплине на стан їхнього здоров'я. Крім того, більшість вихователів не враховували вікових та індивідуальних особливостей рухової активності дітей і не приділяли необхідної уваги організації умов для розвитку рухової діяльності дітей.

Отримані результати щодо індивідуальних і групових відмінностей параметрів рухової активності дітей стали основою розробки диференційованого підходу в процесі реалізації організованих форм фізичного виховання і самостійної рухової діяльності.

Дані, які були отримані в результаті експерименту, дозволили визначити основні вихідні положення для розробки педагогічних умов оптимізації рухової активності дітей 3-4 років, які відвідують дошкільні заклади різного типу.

Висновки. 1. Основою системи фізичного виховання в дошкільних навчальних закладах є руховий режим як сукупність різних засобів та організаційних форм роботи з дітьми, що раціонально поєднуються і послідовно використовуються залежно від віку дітей та їх фізичного стану. Провідним фактором у підвищенні рівня фізичного стану дітей є рухова активність, яка перебуває у межах оптимальних величин. Однак, у науково-методичній літературі спостерігається недостатня визначеність щодо змісту, організаційно-методичних особливостей і параметрів рухової активності дітей у режимі дня дошкільних навчальних закладів різного типу.

2. З метою вивчення особливостей організації навчально-виховного процесу було проаналізовано режим дня дітей, які відвідують дошкільні заклади різного типу. Було з'ясовано, що організація режиму дня у дошкільних закладах різного типу безпосередньо впливає на показники рухової активності дітей 3-4 років. Статистичні значення показників рухової активності (обсяг – 12,0-13,0 тис. локомоцій; тривалість 4 год. 14-18 хв.; інтенсивність 41-45 рухів за 1 хв.) у дітей, які відвідують дошкільні заклади санаторного і компенсуючого типу були нижчими, ніж у дітей, які не мають суттєвих відхилень у стані здоров'я і відвідують дошкільні навчальні заклади загального розвитку і комбінованого типу (16,0-17,0 тис. локомоцій; 4 год. 14-18 хв.; 48-52 рухів за 1 хв., відповідно). Отримані результати щодо характеру і змісту рухової діяльності вихованців цих дошкільних закладів дозволяють переважну кількість дітей зарахувати до першої групи рухової поведінки (нормальна рухова активність), а дитячий контингент дошкільних закладів санаторного і компенсуючого типів – до другої групи (низька рухова активність).

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) / наук.кер. А.М. Богуш; автор. кол.: Богуш А.М., Беленька Г.В., Богініч О.Л. та ін. - К., 2012. – 30 с. (Спец. випуск журн. «Вихователь-методист дошкільного закладу»).

2. Вільчковський Е.С. Критерії оцінювання стану здоров'я, фізичного розвитку та рухової підготовленості дітей дошкільного віку: навч. посібник / Е.С. Вільчковський. – К.: ІЗМН, 1998. – 64 с.
3. Вільчковський Е.С. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посібник / Е.С. Вільчковський, О.І. Курок. – 2-е вид., перероб. та доп. – Суми: ВТД "Університет книг", 2004. – 428 с.
4. Вільчковський Е.С. Організація рухового режиму дітей у дошкільних навчальних закладах: [навч.-метод. посібн.] / Е.С. Вільчковський, Н.Ф. Денисенко. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 128 с.
5. Денисенко Н.Ф. Витоки здоров'я дитини: Навчально-методичний посібник / Н.Ф. Денисенко, Л.В. Лиходід, С.В. Лупінов, А.Ф. Михайличенко. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 160 с.
6. Дубогай О.Д. Інтеграція пізнавальної і рухової діяльності в системі навчання і виховання школярів: метод. посіб. для вчит. почат. шк. та фіз. культ., студ., батьків / О.Д. Дубогай, Б.П. Пангелов, Н.О. Фролова, М.І. Горбенко. – К.: Оріяни, 2002. – 152 с.
7. Когут І.О. Руховий режим і фізичний стан дітей 6-7 років, які навчаються у школах різного типу: автореф. дис. канд. наук з фіз.вих. і спорту / О.І. Когут. – К.: «Науковий світ», 2006. – 20 с.
8. Козіброда Л.В. Організаційно-методичні аспекти фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку з відхиленнями у стані здоров'я: дис. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту / Л.В. Козіброда. – Львів, 2006. – 179 с.
9. Круцевич Т. Перспективи оптимізації содержания и организации физического воспитания в контексте формирования целостной, гармонично развитой личности дошкольника / Т. Круцевич, Н. Пангелова // Спортивний вісник Придніпров'я. – №2. – 2012. – С. 4-
10. Лазарев М. Л. Здравствуй!: [учеб.-метод. пособие для педагогов дошк. образоват. учреждений] / М. Л. Лазарев. – М.: Мнемозина, 2010. – 248 с.
11. Лахно О.Г. Інноваційні технології розвитку психомоторних здібностей у фізичному вихованні дітей 2-го – 5-го років життя: дисерт. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту / О.Г. Лахно. – Київ, 2013. – 301 с.
12. Маляр Н.С. Організаційно-методичні основи превентивного фізичного виховання дітей старшого дошкільного віку: автореф. дисерт. ... канд. наук з фіз. вих. і спорту: 24.00.02 / Н.С. Маляр. – Львів, 2014. – 20 с.
13. Москаленко Н. Сучасні підходи до організації фізкультурно-оздоровчої роботи у дошкільних закладах / Н. Москаленко, А. Полякова, Я. Ковров // Спортивний вісник Придніпров'я. – №1. – 2013. – С. 40-42.
14. Пангелова Н.Є. Теоретико-методичні засади формування гармонійно розвиненої особистості дитини дошкільного віку в процесі фізичного виховання: автореф. дисерт. ... докт. наук з фіз.вих. і спорту: спец. 24.00.02 – «Фізична культура, фіз.вих. різних груп населення» / Н.Є. Пангелова. – К., 2014. – 39 с.
15. Пасічник В.М. Удосконалення фізичних і розумових здібностей у фізичному вихованні дітей старшого дошкільного віку з використанням інтегрально-розвивальних м'ячів: дис. ... канд. н.ф.в. і с.: [спец.] 24.00.02 / В.М. Пасічник. – Львів, 2014. – 295 с.
16. Рунова М.А. Двигательная активность ребёнка в детском саду: [пособие для педагогов дошкольных учреждений, препод. и студ.] / М.А. Рунова. – М.: Мозаика-Синтез, 2011. – 256 с.
17. Старченко А.Ю. Оптимізація фізкультурної освіти старших дошкільнят на основі застосування засобів дитячого фітнесу: автореф. дис. ... наук. ст. канд. н. з фіз.вих. і с.: спец. 24.00.02 – Фізична культура, фіз.вих. різних груп населення / А.Ю. Старченко. – Дніпропетровськ, 2015. – 20 с.
18. Теорія і методика фізичного виховання: у 2-х т. / [під ред. Т.Ю. Круцевич]. – К: Олімпійська література, 2012. – Т.2: Методика фізичного виховання різних груп населення. – 390 с.
19. Україна у цифрах. Статистичний довідник / За ред.. Осадленко О.Г. – Київ: Консультант, 2009. – 247 с.

References

1. Basic component of preschool education (new edition) / nauk.ker. A.M. Bogush; avtor. kol.: Bogush A.M., Byelyenka G.V., Boginich O.L. ta in. - K., 2012. – 30 p. (Specz. vypusk zhurn. «Vyhovatel-metodyst doshkilnogo zakladu»).
2. Vilchkovskyi E.S. Criteria for assessing the state of health, physical development and motor fitness of children of preschool age : navch. posibnyk / E.S. Vilchkovskyi. – K.: IZMN, 1998. – 64 p.
3. Vilchkovskyi E.S. Theory and methods of physical education of children of preschool age: navch. posibnyk / E.S. Vilchkovskyi, O.I. Kurok. – 2-e vyd., pererob. ta dop. – Sumy: VTD "Universytet knygy", 2004. – 428 p.
4. Vilchkovskyi E.S. Organization of motor regime for children in pre-school educational institutions: [navch.-metod. posibn.] / E.S. Vilchkovskyi, N.F. Denysenko. – Ternopil: Mandrivetz, 2008. – 128 p.
5. Denysenko N.F. Origins of child health: Navchalno-metodychnyi posibnyk / N.F. Denysenko, L.V. Lyhodid, S.V. Lupinov, A.F. Myhailychenko. – Ternopil: Mandrivetz, 2010. – 160 p.
6. Dubogai O.D. Integration of cognitive and motor activity in the system of education and upbringing of pupils: metod. posib. dlya vchyt. pochat. shk. ta fiz. kult., stud., batkiv / O.D. Dubogai, B.P. Pangelov, N.O. Frolova, M.I. Gorbenko. – K.: Oriyany, 2002. – 152 p.
7. Kogut I.O. Motion mode and physical condition of children 6-7 years old, who study in schools of different types: avtoref. dys. kand. nauk z fiz. vyh. i sportu / O.I. Kogut. – K.: «Naukovyi svit», 2006. – 20 p.
8. Kozibroda L.V. Organizational-methodical aspects of physical education of children of the senior preschool age with deviations in a state of health: dys.... kand. nauk z fiz. vyh. i sportu / L.V. Kozibroda. – Lviv, 2006. – 179 p.
9. Krutcevyh T. Prospects for optimization of the content and organization of physical education in the context of forming a holistic, harmoniously developed personality of preschool children / T. Krutcevyh, N. Pangelova // Sportyvnyi visnyk Prydniprovyia. – No2. – 2012. – P. 4-

10. Lazarev M. L. Hello!: [ucheb.-metod. posobyе dlya pedagogov doshk. obrazovat. uchrezhdeniy] / M. L. Lazarev. – М.: Mnemozyna, 2010. – 248 p.
11. Lahno O.G. Innovative technologies of development of psychomotor abilities in physical education of children of the 2nd - 5th years of life: dysert... kand. nauk z fiz. vyh. i sportu / O.G. Lahno. – Kyiv, 2013. – 301 p.
12. Malyar N.S. Organizational-methodical bases of preventive physical education of children of the senior preschool age: avtoref. dysert. ... kand. nauk z fiz. vyh i sportu: 24.00.02 / N.S.Malyar. – Lviv, 2014. – 20 p.
13. Moskalenko N. Modern approaches to the organization of physical culture and health work in preschool institutions / N. Moskalenko, A. Polyakova, Ya. Kovrov // Sportyvnyi visnyk Prydniprovyia. – No1. – 2013. – pp. 40-42.
14. Pangelova N.Ye. Theoretical and methodical principles of forming a harmoniously developed personality of a child of preschool age in the process of physical education: avtoref. dysert. ...dokt. nauk z fiz.vyh. i sportu: specz. 24.00.02 – «Fizychna kultura, fiz.vyh. riznyh grup naselennya» / N.Ye.Pangelova. – К., 2014. – 39 p.
15. Pasichnyk V.M. Improvement of physical and mental abilities in the physical education of children of the senior preschool age using integral development balls: dys. ... kand.n.f.v. i s.: [specz.] 24.00.02 / V.M.Pasichnyk. - Lviv, 2014. – 295 p.
16. Runova M.A. The motor activity of a child in a kindergarten: [posobie dlya pedagogov doshkolnih uchrezhdeniy, prepod. i stud.] / M.A. Runova. – М.:Mozayka-SynteZ, 2011. – 256 p.
17. Starchenko A.Yu. Optimization of physical education of senior preschool children on the basis of application of means of children's fitness: avtoref. dys. ... nauk. st. kand. n. z fiz.vyh. i s.: specz. 24.00.02 – Fizychna kultura, fiz.vyh. riznyh grup naselennya /A.Yu.Starchenko. – Dnipropetrovsk, 2015. – 20 p.
18. The theory and methods of physical education: u 2-h t. / [pid red. T.Yu. Krutcevych]. – К: Olimpiyska literatura, 2012. – Т.2: Metodyka fizychnogo vyhovannya riznyh grup naselennya. – 390 p.
19. Ukraine in figures / Za red. Osadlenko O.G. – Kyiv: Konsultant, 2009. – 247 p.

УДК 796.011.3:373-053.5

Москаленко Н.В.,
д.фіз.вих., професор,
Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту
Сороколіт Н.С.,
к.фіз.вих., доцент
Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського
Турчик І.Х.,
к.фіз.вих., доцент
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка

КЛЮЧОВІ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ ШКОЛЯРІВ В РАМКАХ РЕФОРМИ “НОВА УКРАЇНЬСЬКА ШКОЛА”

В статті розкриваються питання реалізації ключових компетентностей у фізичному вихованні школярів. Мета статті: окреслити шляхи впровадження ключових компетентностей освітньої реформи “Нова українська школа” та виявити їх взаємозв’язок й взаємозалежність на одному предметі закладу загальної середньої освіти – “фізична культура”.

Для розв’язання поставленої мети використовувалися такі методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення даних науково - методичної літератури й офіційних документів, методи порівняльно-педагогічних досліджень, емпіричні методи досліджень.

Дане дослідження дозволило навести, розроблені нами способи реалізації кожної ключової компетентності під час проведення уроку фізичної культури та інших формах фізичного виховання. Акцентовано увагу на навчальних ресурсах, за допомогою яких можна впровадити кожну компетентність у практику закладів загальної середньої освіти на сучасному етапі. Аналіз науково-методичної та наукової літератури показав високий інтерес вітчизняних науковців до питань компетентнісного навчання школярів на сучасному етапі та формування ключових компетентностей освітньої реформи “Нова українська школа” під час вивчення предметів базового навчального плану Міністерства освіти та науки України. Встановлено, що кожна ключова компетентність освітньої реформи “Нова українська школа”, може бути впровадження в практику фізичного виховання школярів як в урочній, так і позаурочній формах.

Вважаємо, що шкільна дисципліна “фізична культура” може стати дієвим засобом різнобічного розвитку особистості учня, формування в дитини ключових компетентностей, а освітній процес з фізичного виховання повинен бути побудований таким чином, щоб дитина опинялася у ситуаціях, які сприяють їх формуванню. Усі зазначені компетентності є однаково важливими, вони переплітаються і поєднуються, можуть використовуватися у багатьох контекстах і різних комбінаціях у процесі фізичного виховання.

Ключові слова: ключові компетентності, фізичне виховання, нова українська школа.

Москаленко Н.В., Сороколіт Н.С., Турчик І.Х. Ключевые компетентности в воспитании школьников в рамках реформы “Новая украинская школа”. В статье раскрываются вопросы реализации ключевых компетентностей образовательной реформы «Новая украинская школа» в физическом воспитании школьников. Цель